

พระอริยสงฆ์แห่งชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท

Noble Monk of Ethnic Phuthai

พระณัฐวุฒิ พันทะลี¹Phra Natthawut Phanthali²

บทคัดย่อ

นับตั้งแต่อดีตถิ่นฐานดั้งเดิมของชาวภูไทนั้น ได้ตั้งอยู่ที่บริเวณตอนกลางของมณฑลยูนนานในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน ต่อมาจึงได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนที่เรียกว่า “แคว้นสิบสองจุไทย” มีศูนย์กลางตั้งอยู่ในเมืองแถน ซึ่งในปัจจุบันได้กลายเป็นจังหวัดเตียนเบียนของประเทศไทย ได้มีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น การแต่งกาย ภูมิปัญญา วิถีชีวิต และมีความเชื่อเรื่องภูตผีบรรพบุรุษ จึงพากันนับถือผี ต่อมาได้รับฟังคำสอนธรรมะจากพระอาจารย์หลายท่าน จึงพากันเลิกนับถือผี หันมานับถือพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และมีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแสดงให้เห็นเกี่ยวกับคนชาติพันธุ์ที่เป็นชาวภูไท ที่ได้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาแล้วได้สละเรือนอกบวช และปฏิบัติธรรมจนได้บรรลุธรรมเป็นพระอริยสงฆ์แห่งยุคปัจจุบัน ด้วยความเป็นคนชาติพันธุ์ของเชื้อสายชาวภูไท และมุ่งแสดงให้เห็นเกี่ยวกับความเป็นมาของชาวภูไทในแง่มุมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการอพยพย้ายถิ่นฐาน รูปแบบวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ความเชื่อประเพณี และภูมิปัญญาในด้านต่าง ๆ โดยข้อมูลเหล่านี้ ผู้เขียนได้มาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการสังเคราะห์ วิเคราะห์ เอกสาร และได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ด้วยสภาพสังคมในยุคปัจจุบันที่เศรษฐกิจ สังคม และวิทยาศาสตร์ก้าวหน้ามากขึ้น ชาวภูไทจำนวนไม่น้อยจึงละทิ้งวิถีชีวิต ความเชื่อ และภูมิปัญญาบางอย่างของตนไปบ้าง

คำสำคัญ : พระอริยสงฆ์, ชาติพันธุ์ภูไท

¹ วัดป่าอินทราราม อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น Email: pantalee200134go@gmail.com

² Wat Pa Intharam Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province.

Abstract

Ever since the former original residence of the Phu Thai people It is located in the central area of Yunnan Province in the People's Republic of China today. Later, he migrated to settle in the land known as "Twelve Chutai region" is centered on the town of Tan Which has now become the Dian Bien province of the country of circulation Phu Thai people have their own unique culture such as dress, wisdom, way of life and belief in ancestral spirits. Therefore led each other to respect ghosts Later he heard the teachings of Dhamma from many teachers Therefore led each other to stop worshipping ghosts Turned to respect the Rattanakrai relied on the Buddha, Dharma, monks and have a strong faith in Buddhism, therefore, this article aims to show about the ethnic people who are Phu Tai people Who has faith in Buddhism and has left the house to become a monk And practice Dhamma until he attained Dharma, is a Buddhist monk of the present era, with being ethnic of the Phu Thai descent And aimed to demonstrate the history of the Phu Thai people in various aspects such as migration Life style Living conditions Tradition And wisdom in various fields by these information The author is derived from the study using the synthetic method. Document analysis However, with the current social, economic, social and scientific conditions, Many Phu Thai people have abandoned some of their lifestyles, beliefs and wisdom.

Keywords : Holy monk, Phu Thai Ethnicity

บทนำ

สำหรับถิ่นฐานดั้งเดิมของชาวภูไทนั้น ได้ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของมณฑลยูนนานในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน ในเวลาต่อมาจึงได้อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนที่เรียกว่า “แคว้นสิบสองจุไท” แต่ส่วนใหญ่แล้วมีการอ้างอิงถึงถิ่นกำเนิดของคนเผ่าภูไทอยู่ในแคว้นสิบสองจุไท ซึ่งมีศูนย์กลางตั้งอยู่ในเมืองเถน เพราะว่ามีหลักฐานและมีสิ่งที่ยืนยันได้มากกว่า เนื่องจากยังคงมีคนภูไทอาศัยอยู่ในดินแดนนี้อยู่ในปัจจุบัน ส่วนที่กล่าวว่าคนภูไทเคยได้อาศัยอยู่ในมณฑลยูนนานมาก่อนนั้นคงต้องหาหลักฐานหรือสืบค้นกันต่อไป แต่เมื่อพิจารณาจากที่ตั้งแล้วก็อาจจะมีเค้าโครงของความเป็นไปได้ เพราะความเป็นมาของคนภูไทก็มีประวัติศาสตร์ยาวนานร่วมกับคนหลายเผ่าพันธุ์ แคว้นสิบสองจุไท ซึ่งเป็นดินแดนที่เป็นที่อยู่เดิมของคนเผ่าภูไทนั้น นอกจากจะเรียกว่าแคว้นสิบสองจุไทแล้วยังมีชื่อเรียกอีกหลายชื่อได้แก่ “แคว้นสิบสองเจ้าไทย” หรือ “แคว้นสิบสองภูไท” โดยมีเมืองเถนเป็นเมืองใหญ่หรือเป็นเมืองศูนย์กลาง ตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นตะเข็บ

รอยต่อกับอาณาจักรจีน ญวน และลาว และยังใกล้ชิดกับอาณาจักรล้านนาและพม่า แคว้นสิบสองจุไทยเป็นแคว้นที่มีอาณาเขตกว้างขวาง โดยทางด้านทิศเหนือติดกับฮั่นหน่าของอาณาจักรจีน ทางด้านทิศตะวันออกติดกับแคว้นตังเกี๋ยของญวน ทางด้านทิศตะวันตกติดกับแคว้นสิบสองปันนา ซึ่งขึ้นกับพม่าในขณะนั้น ปัจจุบันสิบสองปันนาเป็นเขตปกครองตนเอง ที่อยู่ทางตอนใต้ในมณฑลยูนนานของประเทศจีน ส่วนทางด้านทิศใต้ติดต่อกับอาณาจักรศรีสัตนาคนหุตหรืออาณาจักรล้านช้าง (เกรียงไกร หัวบุญศาล, 2558)

คนภูไท คือ คนชนเผ่าหนึ่งที่อาศัยอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทย ได้ถูกรุกรานด้วยข้าศึกและโจรผู้ร้ายจึงได้พากันอพยพลงมาเรื่อย ๆ ทางฝั่งประเทศลาวก่อนจะเข้าสู่ประเทศไทย โดยการย้ายถิ่นฐานของชาวภูไทนั้น ได้อพยพเข้ามาสู่ภาคอีสานหลายกลุ่มและมาจากถิ่น ต่าง ๆ จึงทำให้กลุ่มชาวภูไทที่เข้ามาอยู่ในจังหวัดสกลนคร เรียกชื่อตัวเองตามแหล่งเมืองเดิมของตน เช่น ภูไทวัง คือ ภูไทที่อพยพมาจากเมืองวัง มาตั้งบ้านเรือนอยู่แถบอำเภอพรรณานิคม ชาวภูไทกระบอง คือ ภูไทที่อพยพมาจากเมืองกะบอง มาตั้งบ้านเรือนในเขตอำเภวาริชภูมิ ชาวภูไทกะตาก คือ ภูไทที่อพยพมาจากเมืองกะตาก มาตั้งบ้านเรือนอยู่แถบตำบลโนนหอม และแถบริมหนองหารทางทิศใต้ ชาวภูไทมีลักษณะความเป็นอยู่แบบครอบครัวใหญ่ในบ้านเดียวกัน เป็นกลุ่มคนทำงานที่มีความขยันขันแข็ง ประหยัด อดทน ทำงานได้หลายอาชีพ เช่น ทำนา ทำไร่ คำว่า คำควาย นำกองเกวียนบรรทุกสินค้าไปขายต่างถิ่นเรียกว่า “นายฮ้อย” เผ่าภูไทเป็นกลุ่มที่พัฒนาได้เร็วกว่าเผ่าอื่น มีความรู้ความเข้าใจและมีความเข้มแข็งในการปกครอง มีหน้าที่ที่สวย ผิวพรรณดี กริยามารยาทเข้มซ้อย มีธิดาศักดิ์ไมตรี ในการต้อนรับแขกต่างถิ่นเป็นอย่างดี (จารุวรรณ สังข์ลาย, 2559)

ชาวภูไทนั้น เมื่อลูกหลานที่มีอายุครบ 20 ปีเต็ม ก็จะมีประเพณีการบวชเพื่อทดแทนคุณมารดา บิดาของตนก่อนที่จะไปมีครอบครัว เพราะคนภูไทถือว่าชายใดที่ผ่านการบวชเรียนเขียนอ่านมาก่อน ชายผู้นั้นก็จะเป็นคนเชื่อสหายภูไทที่ได้ออกบวชในพระพุทธศาสนา และท่านปฏิบัติธรรมจนได้รู้แจ้งในสังขารมัจจุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอริยสงฆ์องค์หนึ่งในยุคปัจจุบัน ซึ่งหลวงปู่จาม มหาบุญโญ ท่านได้กล่าวว่า เกิดมาชีวิตนี้เป็นคนชาวภูไท คนชาวภูไทชอบอาศัยอยู่ในภูมิประเทศที่มี ชายป่า เขาเขา ป่าไม้ผสมกับภาคพื้นที่ราบ รักธรรมชาติ มักอยู่อาศัยตั้งรกรากอยู่ตามบริเวณที่มีดินอุดมสมบูรณ์ เหมาะในการประกอบเกษตรกรรมปลูกข้าว ปลูกพืชไร่ เลี้ยงสัตว์ ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ใกล้ชิดกับธรรมชาติ อยู่อย่างสงบ มีความกล้าหาญ มั่นคง มีภาษาเฉพาะของตนเอง มีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเอง แต่สามารถปรับเปลี่ยนได้ ถ้าหากพิจารณาแล้วเห็นว่าคิดว่าให้ลูกกว่าเหมาะสมกว่า ชาวภูไทที่ได้ถือบวชเป็นพระป่าก็มีภูฐาน ที่มีปฏิบัติลาจารวัตรตรงตามนำเคารพเลื่อมใสกราบไหว้บูชาให้เป็นสิริมงคล ตลอดจนเป็นแบบอย่างแก่นุชนรุ่นหลัง ผู้ฟังคำพร่ำสอนอบรมยอมได้ปัญญานำวิถีชีวิตให้ดำเนินไปสู่ความสุขความเจริญทั้งในปัจจุบันและอนาคต หรือหากทำจริงใส่ใจจริง ๆ ปฏิบัติตามจริง ๆ อย่างจริงจังก็อาจพ้นทุกข์ภัยใด ๆ ได้ พ่อแม่ครูบาอาจารย์ที่เป็นชนเผ่าภูไทนั้นมีอยู่มาก อาทิเช่น หลวงปู่พระอุปัชฌาย์คำ คมภริญาโณ วัดศิลาวิภว มุกดาหาร, ท่านเจ้าคุณจันทร์ เขมियो วัดศรีเทพประดิษฐาราม อ.เมือง จ.นครพนม, หลวงปู่กงแก้ว ขนดีโก วัดป่ากลางสนาม อ.หนอง

สูง จ.มุกดาหาร, หลวงปู่ฝั้น อาจาโร วัดป่าอุดมสมพร อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร, หลวงปู่แ่วน ธนปาโล วัดถ้ำพระสบาย อ.แม่ทะ จ.ลำปาง, หลวงปู่ตื้อ อจลธัมโม วัดป่าพระอาจารย์ตื้อ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่, หลวงปู่ภูมมทินโน วัดป่านาภู บ้านนาภู อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร, หลวงปู่กว่า สุมโน วัดป่านาภู บ้านนาภู อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร, หลวงปู่สิม พุทธาจาโร สำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่, พระอาจารย์เป็ลียน ปัญญาทิโป วัดอรัญวิเวก อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่, หลวงปู่มหาเชียน ฐิตสีโล วัดรังสีปาริวัน อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์ (เพลงธรรมะพระอรหันต์, 2559)

ดังนั้น วัตถุประสงค์ของบทความนี้เพื่อที่จะสื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรมความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูไท ได้แก่ การแต่งกาย ภูมิปัญญา วิถีชีวิต ความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนา สามารถสละเรือนออกบวชได้ และพระอริยะสงฆ์ที่มีเชื้อสายความเป็นชาติพันธุ์ชาวกูไทในยุคปัจจุบัน โดยผู้เขียนทำการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการสังเคราะห์ วิเคราะห์เอกสาร และได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ

คำสอนพระอริยะสงฆ์แห่งชาติพันธุ์ชนเผ่ากูไท

1) หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้เทศนาไว้ว่า ทุกคนจะต้องเข้ามาหาพุทธสงครามสักวันหนึ่ง คือ การต่อสู้กับมัจจุราช เมื่อถึงเวลานั้นแต่ละคนจะต้องสู้เพื่อตนเองและต้องสู้โดยลำพัง ผู้ที่สู้ได้ดีก็จะไปดี คือ ไปสู่สุคติ ผู้ที่เพลี่ยงพล้ำก็จะไปร้าย คือ ไปสู่ทุคติ อาวุธที่ใช้ต่อสู้มีเพียงสิ่งเดียว คือ "สติ" ซึ่งจะสร้างสมได้ด้วยการเจริญภาวนาเท่านั้น บุญกุศลนั้นก็ไม่ใช่อื่นไกลก็ได้แก่ทานบารมี ศีลบารมี ภาวนาบารมีนี้แหละ ทานก็รู้อยู่แล้ว คือ การสละ หรือการละการวางผู้ใดละมากวางได้มากก็เป็นผลานิสงส์มาก ผู้ใดวางได้น้อยละได้น้อยก็มีผลานิสงส์น้อย ละได้น้อยก็มีผลานิสงส์น้อยมัจจุริยะความตระหนี่เหนียวแน่นนี้แหละ คือ ความโลก ต้องสละเสีย ให้เป็นผู้บริจาคนั้น บริจาคทรัพย์สมบัติวัตถุทั้งหลายเหล่านั้นแหละ ไม่ใช่อื่นไกลแปลว่า ทะนุบำรุงตนเหมือนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ท่านจะสำเร็จมรรคผล ท่านก็ได้สร้างบารมีมา คือ ทานบารมีอันนี้ นี้ให้เข้าใจไว้ท่านเป็นเครื่องสะเบียงของเรา เมื่อเราทำได้ทำไว้พอแล้วเราจะเดินทางไกล เราก็ไม่ต้องกลัวอดกลัวยากกลัวทุกข์กลัวยากของเก่าเราทำได้ทำมาไว้ ถ้าอะไรเราไม่ได้ทำไว้อยากได้มันก็ได้ไม่ได้ ถ้าได้ทำไว้แล้วสร้างไว้แล้วไม่ยอมได้มันก็ได้ นี้แหละทานบารมีเหตุนี้ให้พากันเข้าใจ (มนตรี โคตรคันทา, 2561)

2) หลวงปู่จาม มหาบุญโญ ได้เทศนาไว้ว่า เอาดูให้ดี โกรธแล้ว มันให้อะไรกับเรา อยากได้ มันให้ผลอย่างไร ตัวเมาหน้า เมาหลัง มันให้อะไร ให้ทุกข์มิใช่หรือ โกรธ เคยเป็นสุขไหม โลก เคยเป็นสุขไหม หลง เคยเป็นสุขไหม มันให้ทุกข์อยู่เสมอ ผู้มีสิ่งเหล่านี้อยู่ในใจเสมอโลกนี้มันเป็นอย่างนี้แหละ สิ่งที่ไม่น่ายินดี มันมักหลบอยู่กับสิ่งที่น่ายินดี สิ่งที่ไม่น่ารัก มักหลบอยู่กับสิ่งที่น่ารัก น่ายินดีทุกข้มักอยู่กับสุขเหตุนี้เองละที่คนประมาทหมัวเมากันอยู่ตื่นเช้าขึ้นมาให้ถามตัวเองว่า วันนี้จะเอาบุญหรือจะเอาบาป จะให้อันไหนมากกว่ากัน บุญมากกว่าหรือบาปมากกว่า บุญมากก็ได้สุข บาปมากก็ได้ทุกข์ เดียวนี้จิตของเรามันถือบุญหรือถือบาปอยู่ เพราะตนยังเกี่ยวข้องอยู่กับสุขบ้างทุกข์บ้าง แต่สุขนั้นใจชอบ ส่วนทุกข์นั้นไม่มีใครชอบ ไม่มีใครยินดีแต่เป็นต้องมียู่เป็นอยู่ เสวยสุขทำอย่างไรเล่า จึงจะไม่เกี่ยวข้องในทุกข์และสุข ทำอย่างไรจะได้รู้ว่าอันใดสุข อันใด

ทุกซ์จะรู้ได้ก็เริ่มต้นที่สติ ปัญญา สติ เป็นของตน ไม่ใช่ของใครอย่าเอาความเกียจคร้านมาทำความดี มันไม่เจริญบาปมันเป็นกำลังของใจ พาใจให้เศร้าหมองบุญมันเป็นกำลังของใจ พาใจให้ได้ไปสวรรค์ใจต้องค้มาน ไปพรหมโลก ใจได้ธรรมะ พาไปได้ถึงนิพพาน (มหัทธโน ภิกขุ, 2559)

3) หลวงปู่จันทร์ เขมियो ได้เทศนาไว้ว่า เราเกิดมาในชาติหนึ่ง ๆ อย่าปล่อยให้ร่างกายของเราเหมือนเรือไหลล่อง ผู้เป็นเจ้าของต้องเตรียมตัวระมัดระวังหางเสือของเรือไว้ให้ดี ผู้ใดปล่อยผู้ใดประมาท ผู้นั้นมอภายของตน ให้เป็นเรือไหลล่องไปตามกระแส น้ำ ผู้นั้นเรียกว่า โง่ น่าเกลียดน่าชังเป็นยาพิษ เรือที่เรา นั่งไปนั้น หากมันล่มลงในกลางน้ำจะเซ็ก็จะไล่กิน กระโดดขึ้นมาบนดิน ผูกแดนก็ไล่ต่อย คนเราเกิดมามีกิเลส เรียกว่า กิเลสวิญญู เป็นเชือกผูกมัดคอ ผู้มีกิเลสต้องทำกรรม เรียกว่า กรรมวิญญู ซึ่งก็เป็นเชือกมัดคออีกเส้นหนึ่ง ผู้ที่ทำความกรรมไว้อย่างจะได้สวยผลของการ กระทำ เรียกว่า วิปាកวิญญู เป็นเชือกเส้นที่สาม มัดคอไว้ในเรือนจำ เราทุกคนต้องสร้างสมอบรมปัญญา ซึ่งสามารถทำลายเรือนจำให้แตก ผู้ใดทำลายเรือนจำไม่ได้ ผู้นั้นก็จะเกิด แก่ เจ็บ ตาย เวียนว่ายอยู่ในวิญญูนี้เรื่อยไป เพราะฉะนั้น เราทุกคนจะต้องเตรียมตัวเป็นนักกีฬา ต่อสู้ทำลายเรือนจำให้มันแตก อย่าให้มันขังเราไว้ต่อไป คนเราจะไปสวรรค์ก็ได้ ไปนิพพานก็ได้ ไปสู่อุบายภูมิก็ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ต้องดำเนินชีวิตในทางที่ดีที่งาม อยากดีต้องทำดีเป็น อยากได้ต้องทำได้เป็น อยากดีต้องละเว้นทางเสื่อม ตามที่พระพุทธองค์ทรงตรัสสอนไว้ นิทาสีลี อย่าพากันนอนตื่นสาย สภาสีลี ผู้ใดอยากดี อย่าพากันพูดเล่น อนุชฐาตา ผู้ใดอยากดี ให้พากันขยันหมั่นเพียร อดโส ผู้ใดอยากดี อย่าเป็นคนเกียจคร้าน ผู้ใดอวดเก่ง ผู้นั้นเป็นคนขี้ขลาด ผู้ใดอวดฉลาด ผู้นั้นเป็นคนโง่ ผู้ใดคุยโว ผู้นั้นเป็นคนไม่เอาถ่าน อยากเป็นคนดีต้องทำดีถูก เรียนหนังสือเพื่อรู้ ดูหนังสือเพื่อจำ ทำอะไรต้องหวังผล เกิดมาเป็นคนต้องมีความคิด อุบายเครื่องพันทุกขไม่ใช่อยู่อื่นไกล หากแต่อยู่ที่มีสติสัมปชัญญะรอบคอบในทุกอิริยาบถ

4) หลวงปู่ตื้อ อจลธัมโม ได้เทศนาไว้ว่า อย่าได้แต่เรียนรู้เฉย ๆ มันไม่ดี มันต้องปฏิบัติให้มันเกิดมันมีขึ้นจึงจะดี ถ้าหากเรารู้เฉย ๆ ก็เหมือนกับรู้นั้นรู้นั้นนั้นแหละ ระบุญ บุญนี้เรารู้จักกันทุกคน แต่ไม่ทำเจ้าของให้มันเป็นบุญ มันก็เลยไม่เป็นบุญ อยากได้บุญแต่ยังทำบาปอยู่ มันก็เลยไม่เป็นบุญ มันเป็นบาป บาปก็คือตัวคนนี้แหละ บุญก็คือตัวคน ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ควายหรือ พวกวัวพวกควายนั่นมันไม่ได้ทำบาปหรือ สัตว์มันก็ไม่ฆ่า ลักมันก็ไม่ทำ เป็นวัวควายนั่นหาใส่ท้องของมันไปตามเรื่อง ประพฤติผิดทางกามมันก็ไม่ประพฤติแหละ มันไม่มีหวังเหนื เป็นไปตามธรรมชาติเท่านั้นเอง โทกไม่เป็น วัวควาย เหล้ามันก็ไม่กิน เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงไม่ได้บัญญัติพระศาสนาไว้ให้แก่สัตว์เดรัจฉาน พระองค์บัญญัติพระศาสนาไว้ให้คน คือพวกเราทั้งหลายนี้แหละ เป็นผู้ประพฤติ ปฏิบัติกัน

5) หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ได้เทศนาไว้ว่า ความขยันหมั่นเพียรเป็นยอดธรรมคำ่ว่า ความขยันหมั่นเพียรตั้งภายนอกถึงภายในนั้นผู้ที่เข้านักบวชต้องขยันหมั่นเพียรในการปิดกวางแต่ก่อนอื่นที่จะปิดกวางนั้น ต้องพร้อมเพรียงกันเอาหญ้าในบริเวณวัด ที่อยู่ที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะในฤดูกลางพรรษา ไม่ว่าวัดใดย่อมมีหญ้าเกิดขึ้นเป็นธรรมดาเมื่อได้รับอุบายนี้มาที่ไร ให้เถรทุกรูป ศิษย์วัดทุกคนลุกขึ้นยืนจับอบตายหญ้า พระทุกรูปก็ลุกขึ้นปิดกวางพร้อมกันไปให้เห็นว่า เป็นกิจส่วนรวมของหมู่คณะอย่างนี้ตายเป็นอันขาด ส่วน

ความขยันภายใน ได้แก่ การทอ่งบ่นสาธยายศึกษาเล่าเรียน ฟังเทศน์ สนทนาธรรม กราบพระทำวัตรเข้าเย็น สวดมนต์ภาวนาท่องคาถา นั่งสมาธิ ไม่ให้ขาดกลางวัน ๒ ชั่วโมง กลางคืน ๒ ชั่วโมงส่วนการตั้งจิตให้กำหนด ลมหายใจเมื่อหายใจเข้าก็ให้มีสติว่าลมหายใจได้เข้าไปเมื่อลมหายใจออกก็ให้มีสติว่าลมหายใจออกไป ไม่ให้ ลืมเป็นอันขาดจงเลียนแบบลมหายใจตั้งแต่เราเกิดมาไม่หยุดสักทีถ้าหากว่า ลมหายใจหยุดก็ตายเป็นผีเฝ้าประตูที่ เหน็บนั้นเอง อาจารย์หวังว่า ศิษยานุศิษย์ทั้งญาติโยมทั้งหลายคงปฏิบัติได้ตามที่กล่าวมานี้ทุก ๆ คน

6) หลวงปู่มหาเขียน จิตสีโล ได้เทศนาไว้ว่า ชีวิตวันหนึ่งคืนหนึ่งล่วงไป ๆ รู้สึกว่าชีวิตจะน้อยมาก สำหรับที่จะเร่งปฏิบัติทำความเพียรไม่เพียงพอเลย วันหนึ่ง ๆ มีแต่ต้อนรับผู้คน มากมายพูดคุยเรื่องต่าง ๆ เสียเวลาทำความเพียร เป็นการทำให้ชีวิตให้เป็นหมัน เพราะเรื่องที่คุณนั้นเป็นเรื่องข้างนอกทั้งนั้น เป็นการคลุก คลิตด้วยหมู่คณะจนเกินไป อันเป็นทางให้เกิดความประมาท เป็นปัญจธรรม คือธรรมอันเป็นเหตุให้เน้นซ้ำใน คุณธรรมอันยิ่งขึ้นไป หลงตัวลืมหิวเมาเมามีตน อนธการ คิด ๆ ดูแล้วก็สงสารหมู่คณะที่อยู่ในเมือง ถ้าจะให้ เรากลับมาอยู่ในเมืองอีก ให้ตายเสียยังจะดีกว่า เพราะรู้สึกอึดอัดคับแค้นใจมาก ฟัง คิด พิจารณาเกิดมากัภาพก็ ชาติ จึงจะมีโอกาสงามสำหรับบำเพ็ญสมณธรรมเช่นชาตินี้ "ทุลลภขณสมปตติ" สมณศักดิ์ ตำแหน่ง ห้าม อบายภูมิไม่ได้ แต่คุณความดี และศีล สมาธิ ปัญญาเท่านั้น ที่ห้ามอบายภูมิได้ (เสาวลักษณ์ แสงสุวรรณ, 2561)

วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท

คนเผ่าภูไท เป็นคนเผ่าหนึ่งที่รักษาประเพณีวัฒนธรรมค่อนข้างจะเหนียวแน่น แต่เมื่อถูกวัฒนธรรม ภายนอก จึงเหลือวัฒนธรรมแท้หรือดั้งเดิมที่นำติดมาจากถิ่นฐานเดิมน้อยลงไปทุกที ยกเว้นภาษาภูไทที่ยังคง พุดกันอยู่ในท้องถิ่นของตัวเอง แต่ชุมชนของชาวภูไทหลาย ๆ แห่งก็ยังคงอนุรักษ์และรักษาความเป็นภูไทอยู่ อย่างเหนียวแน่น และได้มีกลุ่มคนภูไทที่ยังพยายามอนุรักษ์วัฒนธรรมของคนภูไทเอาไว้ คนภูไท เป็นชนเผ่าที่มี ลักษณะนิสัยที่รักสงบ ชอบอยู่รวมกันเป็นหมู่เป็นเหล่าเป็นคณะ แม้แต่การตั้งบ้านเรือนก็จะตั้งบ้านเป็นกลุ่ม หมู่บ้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นชนเผ่าที่มีความสามัคคีกลมเกลียวกันเป็นอย่างสูง เมื่อมีงานในหมู่บ้าน หรืองานในชุมชนส่วนรวม คนเผ่าภูไทจะมารวมตัวกันช่วยงานกันอย่างขะมักเขม้น ครั้นยามประกอบอาชีพ ส่วนตัวก็จะทำงานของตนเองอย่างสงบและขยันขันแข็ง มีความอดทนสูง นิยมมีสามีเดียว ภรรยาเดียว ซึ่งใน วัฒนธรรมดั้งเดิมของคนภูไทจะมีพ่อล่ามแม่ล่าม เพื่อเป็นสะพานให้กับหนุ่มสาวได้รู้จักและแต่งงานกัน นอกจากนั้นแล้วคนภูไทยังเป็นชนเผ่าที่รักความเป็นธรรม รักความสงบ แต่ก็กล้าหาญ ไม่ชอบการกดขี่ข่มเหง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กตัญญูรู้คุณ ชอบทำบุญทำทาน เชื้อฟังก้าตักเตือนคำสั่งสอนของพ่อแม่และหัวหน้าของ หมู่บ้าน วัฒนธรรมของคนเผ่าภูไทมีความเข้มแข็งเพราะสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน แม้ว่าจะอพยพผ่าน ดินแดนต่าง ๆ และต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม การเมือง ก่อนที่จะมาอาศัยอยู่ในประเทศ ไทยในขณะนี้ แต่ความเป็นภูไทยังคงเข้มข้นในสายเลือดของคนภูไท ประเพณีและวิถีชีวิตต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึง

ความเป็นคนภูไทแต่ดั้งเดิม แม้ว่าในหลาย ๆ แห่งจะเสื่อมคลายไปบ้างแล้วก็ตาม แต่ประเพณีในหลายชุมชนของชาวภูไทยังคงรักษาไว้อย่างเหนียวแน่น

การใช้ภาษาของชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท

ภาษาภูไท เป็นภาษาในตระกูลภาษาขร้าหรือไท มีผู้พูดจำนวนมากไม่น้อย กระจายกระจายในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยและลาว เข้าใจว่า ผู้พูดภาษาภูไทมีถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมอยู่ในเมือง “น่าน้อยอ้อยหนู” ยังเป็นที่ถกเถียงกันว่า “เมืองน่าน้อยอ้อยหนู” อันเป็นถิ่นฐานดั้งเดิมของภูไทอยู่ที่ไหน เพราะปัจจุบันมีเมืองน่าน้อยอ้อยหนูอยู่ถึงสามแห่ง แห่งที่หนึ่งตั้งตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองแถนในปัจจุบัน คือ จังหวัดเดียนเบียนฟู แห่งที่สองอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองแถน และแห่งที่สามอยู่ห่างจากเมืองลอมของเวียดนามประมาณ 10 กิโลเมตร ชาวไทดำกับภูไทเป็นคนละชาติพันธุ์กัน นักภาษาศาสตร์สันนิษฐานว่า อพยพแยกจากกันนานกว่า 1,500 ปีมาแล้ว ในปัจจุบัน มีการจัดให้ภาษาภูไทเป็นกลุ่มย่อยของภาษาไทดำซึ่งไม่ถูกต้อง ภูไทอพยพจากเมืองน่าน้อยอ้อยหนูไปอยู่ที่เมืองวังอ่างคำ ซึ่งเป็นเมืองวีระบุรีในแขวงสุวรรณเขต ประเทศลาว ก่อนถูกกวาดต้อนมาอยู่ในดินแดนประเทศไทยเมื่อไม่ถึง 200 ปีมาแล้ว ภูไทที่ถูกกวาดต้อนมาอยู่ฝั่งขวาแม่น้ำโขงมีจำนวนไม่น้อย แต่ภูไทซึ่งอยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงแถบแขวงสุวรรณเขตและแขวงคำม่วนในลาว ก็ยังมีประปรายมักจะเรียกภูไททั้งสองกลุ่มนี้รวม ๆ กันว่า "ภูไทสองฝั่งโขง" ผู้พูดภาษาภูไทในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณจังหวัดภาคอีสานตอนบน ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด และสกลนคร นอกจากนี้ยังมีอีกเล็กน้อยในจังหวัดอำนาจเจริญ อุตรดิตถ์ ยโสธร และบึงกาฬ โดยในแต่ละท้องถิ่นจะมีสำเนียงและคำศัพท์ที่แตกต่างกันไป เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาษาภูไทแม้จะกระจายอยู่ในแถบภาคอีสาน แต่สำเนียงและคำศัพท์นั้นแตกต่างกับภาษาไทยถิ่นอีสานโดยทั่วไป อย่างไรก็ตามยังมีคำยืมจากภาษาถิ่นอีสานอยู่ในภาษาภูไทบ้างเป็นธรรมดา แต่ก็ไม่นับว่ามาก ด้วยเหตุนี้ชาวไทยที่พูดภาษาอีสานจึงไม่สามารถพูดหรือฟังภาษาภูไทอย่างเข้าใจโดยตลอด แต่ชาวภูไทส่วนใหญ่ มักจะพูดภาษาอีสานได้ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2558)

วิถีชีวิตของชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท

ชาวภูไท มีวิถีชีวิตในการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย มีความพอเพียง หญิงชาวภูไท จะทำงานบ้าน ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ และมีเอกลักษณ์ในการทอผ้าไว้ใช้เอง ส่วนชายภูไท จะเป็นผู้นำในการหาเลี้ยงครอบครัว ล่าสัตว์ จัดทำเครื่องมือ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ประเภทเครื่องจักสาน โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ ปัจจุบันนี้ ชาวภูไทยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีสืบต่อกันมา เห็นเด่นชัดในชาวภูไทที่มีอายุ ส่วนวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงตามโลกยุคโลกาภิวัตน์ความเชื่อของชาวภูไท จะเชื่อภูติ ผี บรรพบุรุษ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ตามธรรมชาติ มีพิธีกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อ เช่น พิธีกรรม รำผีไต้ พิธีกรรมกินหมูล้างดิน เป็นต้น และปัจจุบัน ส่วนมากมีการนับถือศาสนาพุทธ

ความเชื่อของชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท

ความเชื่อเรื่องการรักษาโรค หมอรักษาโรคของชาวภูไทในอดีตนั้น ยังมีความเชื่อในเรื่องของการรักษาฮีดคลองอยู่ คือ เชื่อว่าถ้ามีการทำฮีดคลองแล้วจะรักษาไม่หาย แต่หมอจะพูดว่า “ผิดครูผิดคาย” ในกลุ่มชาวภูไทไทตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ยังไม่ปรากฏมีผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ มีเพียงผู้มีความรู้เรื่องสมุนไพร รากไม้ รากยา พอช่วยเยียวยาผู้เจ็บไข้ได้ป่วยแล้วได้ค่าตอบแทนเล็ก ๆ น้อย ๆ พอเป็นสินน้ำใจ ถ้าทางฝ่ายคนไข้ไม่มีเงินก็รักษาฟรี ในอดีตมีหมอประเภทหนึ่งที่รักษาคนไข้ด้วยการใช้คาถาเป่า โดยเรียกกันว่า “หมอเป่า” คนป่วยเป็นไข้ ตกต้นไม้ ควายชน แข็งหักขาบวมช้ำหมอกก็ใช้คาถาเป่าได้ ชาวภูไทในอดีตมักจะไปหาหมอเป่า เพราะการเจ็บป่วยในอดีตมักจะโยนให้ผี โดยผีที่ถูกใส่ความบ่อยที่สุด คือ ผีปอบและผีป่า

ผีปอบ คือ คนที่เรียนคาถาประเภทเตรัจฉานวิชา และ “คะลำ” (ข้อห้าม) ถือปฏิบัติตามที่ครูบอกไม่ได้ เมื่อเป็นปอบแล้วจะมีวิญญาณลึกลับอยู่ในตัวคนนั้น และเป็นวิญญาณร้ายที่ออกหากินคน ผู้ที่ถูกกินจะป่วยลงเมื่อหาหมอเป่าคนป่วยก็จะเพื่อออกมาว่าเป็นผู้นั้นมาเข้า การที่คนป่วยเพื่อออกมาชาวภูไทเรียกว่า “เอาะปะ” (ออกปาก) หมอเป่าก็จะใช้คาถาเป่า คุณจนผีปอบยอมออกจากร่าง เมื่อผีปอบออกจากร่างแล้วคนไข้ลุกขึ้นมานั่งเดินได้ ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้คนป่วยนอนซมอยู่ไปไหนมาไหนไม่ได้ ส่วนผีป่า เป็นผีที่สิงสถิตอยู่ในป่า ต้นไม้ใหญ่ ถ้าคนไปทำผิด เช่น ตัดต้นไม้หรือไปกวนบ่อน้ำในแหล่งน้ำชับลางป่า หรือไปเอาของป่าบางอย่าง ผีป่าก็จะเข้าท้บร่าง ทำให้เป็นไข้ได้ป่วย หรือบางทีเห็นหญิงสาวสวย ผีป่ารักก็เข้ามาท้บร่างได้เหมือนกัน อาการป่วยก็เหมือนผีปอบ แต่หมอเป่าคนไข้เพื่อไปทางป่าว่าอยู่ที่นั่นต้นไม้หนึ่ หนองน้ำนี้ “พวกสูไปร้อบ้านกู” (ตัดต้นไม้) เป็นต้น หมอเป่าก็จะคุณจนผีป่าออกเช่นกัน นอกจากนี้ชาวภูไทยังมีความเชื่อเกี่ยวกับหมอที่ทำหน้าที่สื่อสารกับผี ภูตผี คือ หมอทรง เป็นหมอที่ทำพิธีอัญเชิญวิญญาณต่าง ๆ ตามที่ผู้มาหอบอกเพื่อให้เข้าร่างหมอทรงแล้วจะได้บอกกล่าวเรื่องราวระหว่างวิญญาณกับผู้มาหาหมอ ขณะที่หมอธรรมเป็นหมอที่นั่งทรงทางในเพื่อดูดวงชะตา หรือสิ่งที่มีผลกระทบต่อคนใดคนหนึ่งที่มาหาหมอ หรือดูเลขดูยาม โดยชาวภูไทเรียกว่า “นั่งธรรม” หมอธรรมจะสื่อสารระหว่างวิญญาณกับคน คล้ายกับหมอทรงแต่มีพิธีกรรมที่สลับซับซ้อนกว่า (นวรรตน์ บุญภิกษะ, 2558)

ภูมิปัญญาการดำรงชีพของชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท

ในอดีตชาวภูไทจะมีการอบรมสั่งสอนโดยประสบการณ์ตรง นั่นคือ การสอนให้ลงมือปฏิบัติ แล้วพ่อแม่หรือปู่ย่าจะอยู่ข้าง ๆ คอยแนะนำ ซึ่งถือว่าเป็นการสั่งสอนโดยตรง และบางทีก็อาจให้ช่วยงาน ซึ่งเป็นการสั่งสอนโดยอ้อม เช่น พาไปตัดไม้ไผ่มาจักสาน ทำให้ลูกรูชนิดของไม้ที่เหมาะสมแก่การจักสานลักษณะต่าง ๆ ไม้ไผ่ไม่ไรยอดดวนจะไม่ใช้มาจักสานเพราะผุง่ายและมอดชอบ ส่วนลูกสาวก็อาจให้ช่วยทอหูก ช่วยจับนั้นจับนี้ พาไปหากิน ทำให้ลูกมีประสบการณ์มากขึ้น แต่ก็มีลูกบางคนที่ไม่ต้องเรียกมาสอน แต่มีความทะยานอยากจะทำเองเห็นพ่อเห็นแม่ทำงานค้ำไว้พ่อแม่ไม่อยู่ก็ไปทำต่อ พ่อแม่เห็นแววก็จับมาสอนโดยตรงหรือบางทีก็อาจไปถามคนอื่นที่เขาทำเป็นมาก่อน

การกิน เดิมทีครอบครัวของชาวภูไทต้องรอให้สมาชิกครอบครัวพร้อมหน้ากันก่อนถึงจะสามารถกินข้าวได้ โดยเมื่อทุกคนนั่งวงล้อมแล้วพ่อหรือสามีจะเป็นผู้เริ่มกินก่อน แต่ปัจจุบันนี้การกินข้าวพร้อมหน้าในลักษณะนี้ลดลงไป เพราะสมาชิกครอบครัวต่างมีฐานะ ลูกก็รีบไปโรงเรียน สามีก็ติดธุระ ลูกและภรรยาจึงกินก่อน นานเข้าก็เลยถือเป็นเรื่องธรรมดาไป อีกประการหนึ่งที่เปลี่ยนไป คือ ปัจจุบันมีความเจริญขึ้นมาก หญิงชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน ทั้งสามีภรรยาต่างก็มีบทบาทในครอบครัวเท่ากัน ช่วยกันทำมาหากินไม่มีใครยิ่งหย่อนกว่ากัน แต่อย่างไรก็ตาม ภรรยาก็ยังให้ความนับถือสามีอยู่ ถึงแม้ลดพฤติกรรมบางอย่าง แต่ด้านอื่นยังไม่เปลี่ยนแปลง เช่น การให้ความหวังใจ เอื้ออาทร ปรนนิบัติก็ยังมีเหมือนเดิมสำหรับแหล่งที่มาของอาหารการกินของชาวภูไทนั้นสัมพันธ์กับการเลือกที่ตั้งหมู่บ้านของพวกเขา ในอดีตชาวภูไทจะพิถีพิถันในการเลือกทำเลที่จะตั้งหมู่บ้านว่าจะต้องเป็นที่ราบใกล้ภูเขาหรือแหล่งน้ำ เหตุนี้ในอดีตแหล่งอาหารจึงอยู่ใกล้บ้าน เช่น เก้ง หมู ป่า กระรอก กระแต และพืชผักต่าง ๆ ดังคำที่ว่า “อย่าไปเก็บดอกหวานบ้านอื่น ให้เจ้ายืนที่ขานเก็บดอกกระเจียวริ้ว” ซึ่งให้เห็นว่าสมัยก่อนดอกกระเจียวก็เก็บเอาที่ริมรั้วติดกับขานบ้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของอาหารการกิน ทั้งนี้ในอดีตอาหารจำพวกเนื้อไม่ว่าหมู เป็ด ไก่ วัว ควาย มีมากมาย แต่ชาวภูไทไม่นิยมฆ่ากิน อาจด้วยเพราะเคร่งศีลธรรม แต่อาจมีบ้างที่มีการฆ่าเพื่องานบุญ เช่น บุญกฐิน บุญพระเวส อุบาสัยในการกิน ชาวภูไทมีอุปนิสัยในการกินแบบเรียบง่าย และในการกินอาหารก็เหมือนคนอีสานทั่ว ๆ ไป คือ กินข้าวเหนียว นั่งกินกับพื้น ไม่มีช้อนกลาง ช้อน 2-3 คันเปลี่ยนกันชด โดยนั่งล้อมวงกันเป็นวงกลม พ่อแม่ ลูก กินข้าวพร้อมหน้าพร้อมตากันอย่างมีความสุข (เพจประตุสู้อีสาน, 2558)

บทสรุป

การอพยพของชาวภูไทจากแคว้นสิบสองจุไทยนั้น ได้อพยพเข้ามาทางฝั่งประเทศลาวก่อนที่จะเข้าสู่ประเทศไทยทางภาคอีสานหลายกลุ่มและมาจากถิ่นต่าง ๆ การอพยพเข้ามาในประเทศไทยเกิดขึ้นในหลายครั้ง ซึ่งการเข้ามาของกลุ่มชาติพันธุ์ภูไทมีการนำรูปแบบวิถีชีวิต ความเชื่อ และภูมิปัญญาที่มีลักษณะเฉพาะตัวของตนติดมาด้วย ซึ่งวัฒนธรรมของชาวภูไทนี้มีความเข้มแข็ง เพราะมีการสืบสานกันมาอย่างยาวนาน และประเพณีอีกอย่างหนึ่ง คือ การให้ลูกหลานที่มีอายุครบ 20 ปีเต็ม ก็จะมีประเพณีการบวชเพื่อทดแทนคุณมารดา บิดา ของตนก่อนที่จะไปมีครอบครัว เพราะคนภูไทถือว่าชายใดที่ผ่านการบวชเรียนเขียนอ่านมาก่อน ชายผู้นั้นก็จะเป็นคนผู้นำที่มีคุณภาพ รู้จักศีลธรรม รู้ผิดรู้ถูก สอนตนเองและคนอื่นได้ เช่น หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านก็เป็นคนเชื้อสายภูไทที่ได้ออกบวชในพระพุทธศาสนา และปฏิบัติธรรมจนได้รู้แจ้งในสัจธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งแห่งยุคปัจจุบัน

ดังนั้น พระอรหันต์ที่เป็นชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท มีอยู่มากมายที่อยู่ทางภาคอีสาน อาทิ เช่น หลวงปู่ฝั้น อจลธัมโม, หลวงปู่จาม มหาบุญโญ, หลวงปู่มหาเขียน วิฑฐิติโล, เป็นต้น ท่านได้ถือบวชเป็นพระป่ากัมมัฏฐาน ที่มีปฏิปทาข้อวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย ตามรอยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีศิลาจารวัตรงดงามนำเคารพเลื่อมใส แก่ศรัทธาสาธุชนที่ได้พบเห็น ได้กราบไหว้บูชาเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ตลอดจนเป็น

แบบอย่างแก่นุชนคนรุ่นหลัง ผู้ฟังคำสั่งสอนอบรมย่อมได้ปัญญานำวิถีชีวิตให้ดำเนินไปสู่ความสุขความเจริญ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตหรือหากทำจริง ๆ ปฏิบัติตามจริง ๆ อย่างจริงจังก็อาจพ้นทุกข์ภัยจากวิฤตสงสารได้

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร หัวบุญศาล. (2558). **ภูไทหรือผู้ไท : ชนเผ่าไทยแห่งสิบสองจุไทในประเทศไทยบทที่ 1**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/kriengkrai/2011/08/27/entry-1>. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563.
- จารุวรรณ สังข์สาย. (2559). **ประวัติความเป็นมาของเผ่าภูไท**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/chawphuthi/pra-wat>. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563.
- นวรรตน์ บุญภิลละ. (2558). **วิถีชีวิต ความเชื่อ และภูมิปัญญาของชาวผู้ไทในอีสาน**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก http://mcmac.udru.ac.th/mcmac_files/vol1_1_6.pdf. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563.
- เพจประตูสู่อีสาน. (2558). **มารู้จักชนเผ่าภูไท**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.isangate.com/new/11-paothai/137-paothai-poothai.html>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563.
- เพจธรรมะพระอรหันต์ สายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต. (2559). **พระอริยะเจ้าชาวภูไท**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://zh-cn.facebook.com/ThammaLuangpuMunPage/photos/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563.
- มนตรี โคตรคันทา. (2561). **ประวัติหลวงปู่ฝั้น อาจาโร**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.isangate.com/new/21-dhamma/611-fun-ajaro.html>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563.
- มหัทธโน ภิกขุ. (2559). **โลกนี้มันเป็นแบบนี้แหละ โดย หลวงปู่จาม มหาบุญโญ**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/54721/-dhart->. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2558). **ภาษาผู้ไท**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563.
- เสาวลักษณ์ แสงสุวรรณ. (2561). **จาก..พระบ้าน สู่..พระป่า!! น้อมกราบรำลึก ครบรอบ ๑๕ ปี วันละสังขาร "หลวงปู่มหาเชียน ฐิตสีโล" พระอริยะเจ้าผู้แตกฉานในอรรถและธรรม**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.tnews.co.th/religion/410769>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563.